

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610144 Brattfors brandfält

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610144 Brattfors brandfält

Kommun: Filipstad

Områdets totala areal: 80,6 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-01

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägarförhållanden:

Statligt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper som ska bevaras i området:

Naturtyper enligt art- och habitatdirektivet:

3160 - Myrsjöar

7110 - Högmossar

7140 - Öppna mossar och kärr

9010 - Taiga

91D0 - Skogsbevuxen myr

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Det främsta bevarandesyftet med detta område är att bevara naturtyperna Myrsjöar (3160), Högmossar (7110), Öppna mossar och kärr (7140), Taiga (9010) och Skogsbevuxen myr (91D0).

Motivering: I naturliga barrskogar utgör branden en viktig ekologisk faktor. Återkommande skogsbränder skapar en mosaik av livsmiljöer i landskapet med ytor som brunnit vid olika

tillfällena och därför kommit olika långt i tillväxt, omväxlande med områden som undgått elden. Genom den moderna brandbekämpningen samt kulturskogarnas ringa benägenhet att fatta eld har brandpåverkad skog dock blivit ett mycket ovanligt inslag i skogslandskapet. Brattfors brandfält har därför ett stort allmänekologiskt värde. Genom att området har skyddats genom naturreservat kan brandberoende flora och fauna, och längre fram även arter som är beroende av brandfält i senare successionsstadier, gynnas. Området har även skyddats för att den biologiska successionen efter branden ska kunna studeras.

Prioriterade åtgärder: Brandpåverkad skog är beroende av återkommande brand för att bibehålla den karakteristiska florans och faunan. Beslut och skötselplan för naturreservatet Brattfors brandfält behöver ses över för att säkerställa en lämplig skötselregim genom återkommande naturvårdsbränning. Övriga naturtyper ska lämnas att utvecklas fritt enligt beslut och skötselplan för Naturreservatet Brattfors brandfält.

Beskrivning av området

Brattfors Brandfält ligger på Brattforshedens isranddelta. I fastmarksdelarna består brandfältets jordarter huvudsakligen av sand. Terrängen är mestadels mycket flack och blockfattig. Nordväst om Stora Tjärn skjuter berggrunden upp ur sanden och bildar en markerad kulle med större block. Stora delar av området består av våtmarker och två tjärnar.

Vegetationen bestod före branden av hedtallskog av lingonris/lavtyp. Skogen var brukad och bestånden varierade i ålder från ca 5 till ca 80 års ålder. I myrområden kan dock enstaka tallar ha nått betydligt högre ålder. Inom respektive bestånd var skogen homogen med mycket liten variation i skiktning och slutenhet. Inslaget av gran och björk var mycket sparsamt.

Intensiteten i branden (juni 1992) varierade starkt i området. Detta medförde att träden i vissa fall brändes starkt och/eller blev rökskadade långt upp i kronorna, medan träd i andra delar blev brända endast i nedre delen av stammen. Markvegetationen blev däremot, med undantag av myrmarken, kraftigt avbränd inom hela området. På myrmarken hade branden ett språngvis förlopp där vissa avsnitt bränts. Särskilt kraftig har markbranden varit på några fastmarksuddar med plantskog i anslutning till myrområdet vid Lilla Tjärn. Här blev alla tallplantor dödade och sanden låg fläckvis helt bar där humuslagret brunnit upp. Av de dödade eller skadade träden har successivt en stor andel fallit omkull.

Lövuppslag förekom rikligt under de första åren efter branden, framförallt av sälg. De första dryga fem åren fanns det också gott om öppna och glest bevuxna sandytor på den hårt brända marken. Dessa ytor koloniserades av flera ovanliga arter av insekter, bland annat rovkärlan *Ammophila campestris*, guldstekeln *Chrysis insperata*, tallsmalgeting *Stenodynerus dentisquama*, stäppvägtekel *Priocnemis confusor* och klarvingad stiletfluga *Psilocephala imberbis*. Samtidigt fanns ett stort antal döda tallar som erbjöd gott om substrat för mängder av bland annat vedlevande skalbaggar. Dessa utgjorde i sin tur föda åt många fåglar, inte minst spillkråka, tretåig hackspett och större hackspett. Året efter branden påträffades också de specialiserade brandinsekterna liten brandlöpare *Sericoda quadripunctata*, fuktbaggen *Cryptophagus corticinus* och skiktdynemott *Apomyelois bistriatella*. De två senare lever i vedsvampen brandskiktdyna *Daldinia loculata*, som växer på nyligen brända björkar. Idag har de flesta döda träd fallit och marken täcks av ett tjockt lager av enbjörnmossa *Polytrichum juniperinum*. De sandboende insekterna har försvunnit, men ännu lever flera ovanliga arter av vedinsekter i de döda tallstammarna, bland annat punkterad brunbagge *Hallomenus axillaris*, nordlig plattbagge *Dendrophagus crenatus* och vedknäpparen *Ampedus sanguineus*. I ännu öppna luckor i den uppväxande unga tallskogen trivs också den för naturtypen karaktäristiska fågeln nattskärna.

Idag är självföryngringen av tallplantor betydande. Även yngre lövträd som vårtbjörk och sälg

förekommer, men en stor del av lövuppslaget har betats ner av älg. År 1995 bestämdes att detta område, vilket innefattar en del av området som brann 1992, skulle bli naturreservat och därmed få utvecklas fritt. Beslut om reservatsbildning fattades 2001. Genom reservatsbildandet gynnas brandberoende flora och fauna och längre fram gynnas även arter som är beroende av brandfält i senare successionsstadier.

Vad kan påverka negativt

Området är skyddat som naturreservat sedan 2001. Flera av de hot som beskrivs under respektive naturtyp regleras genom beslut och skötselplan för Naturreservatet Brattfors Brandfält.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- För markavvattning råder tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken.
- Hela Natura 2000-området omfattas av riksintresse för naturvård (3 kap. 6 § miljöbalken).
- Beslut och skötselplan för Naturreservatet Brattfors brandfält. Hela Natura 2000-området är skyddat som naturreservat.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3160 - Myrsjöar

Areal: 1,38 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Myrsjöar är naturliga sjöar och småvatten med relativt näringsfattigt vatten brunfärgat av torv eller humusämnen och ett naturligt lågt pH på grund av påverkan från humussyror. Vegetationen är gles och ofta bestående av flytbladsväxter och akvatiska mossor. Stränderna är i huvudsak organogena med myrvegetation, gles starr och flytande vitmossebestånd som i regel bildar gungflyn. Naturtypen omfattar förutom sjön även stranden upp till medelhögvattenlinjen. Myrsjöar är normalt relativt små, ofta mindre än 10 ha och sällan över 50 ha. De förekommer i hela landet, framför allt på organogena och näringsfattiga jordar i myrrika områden samt i skogslandskapet.

Centralt i Natura 2000-området ligger Lilla tjärnen, en 1,38 ha stor myrsjö som är omgiven av naturtyperna högmossar, skogsbevuxen myr samt öppna mossar och kärr.

För att den ingående naturtypen 3160 Myrsjöar ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Opåverkad hydrologi (ej reglerad, rensad eller dikad sedan lång tid).
  - God vattenkvalitet med avseende på näringsämnen, miljögifter och grumlande ämnen.
- Vattnet ska vara naturligt näringsfattigt, humusrikt och svagt surt.
- Frånvaro av främmande arter eller fiskstammar.
  - Konnektivitet (koppling till andra vattenmiljöer) inom och utanför vattensystemet.
  - Skoglig kontinuitet i närmast anslutande skog.
  - Typiska arter ska inte minska påtagligt.

Bevarandemål

Arealen myrsjöar (3160) ska vara minst 1,38 ha. Myrsjön och dess närmaste omgivning ska vara opåverkad från mänskliga ingrepp som dikning eller andra ingrepp som påverkar sjöns hydrologi eller hydrokemi. Strandvegetationen ska bestå av naturlig myrvegetation och orörd strandskog. Halten av näringsämnen i sjön ska vara naturligt låg och sjön ska vara naturligt lågproduktiv. Vattnet är påverkat av humussyror, naturligt surt och vanligtvis brunfärgat. Förekomst av typiska arter och karaktärsarter ska vara allmän. Främmande arter ska vare sig förekomma i strandzonen eller i vattnet.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen är:

- Dikning av omgivande våtmark och gungfly.
- Skogsbruk i närområdet; avverkning av strandskog förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i strandzonen.
- Reglering påverkar vattennivåer och fluktuationer. Överdämning och/eller låga vattenstånd kan leda till erosion, försumpning och/eller igenväxning i strandzonen.
- Regleringskonstruktioner utgör ofta vandringshinder.
- Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering.
- Exploatering av strandområdet är negativt för möjligheten att upprätthålla naturliga strandmiljöer och riskerar att öka framtida efterfrågan om översvämningsskydd.
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t.ex. avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet

riskerar att försämra vattenkvaliteten.

- Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter.
- Kalkning av naturligt sura (icke antropogent försurade) tillflöden och sjöar påverkar förutsättningarna för de arter som är anpassade till naturligt sura förhållanden.

Bevarandeåtgärder

Naturtypen ska utvecklas fritt i enlighet med beslut och skötselplan för Naturreservatet Barttfors Brandfält.

Bevarandetillstånd

Myrsjön Lilla tjärnen är belägen centralt i området och omges av myrmark. Hela Natura 2000-området är skyddat som naturreservat sedan 2001 och några tidigare ingrepp som kan ha påverkat myrmarken och sjön är inte kända. Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

7110 - Högmossar

Areal: 27,85 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen omfattar tydligt välvda mossar som har höjt sig över omgivningen och utvecklat ett öppet eller trädklätt mosseplan. Mossen kan antingen vara platåformigt, koncentriskt eller excentriskt välvd. Krontäckningen är vanligtvis mindre än 30 %, men högmossar/partier med krontäckning upp till 100 % förekommer. Hela den hydrologiska enheten inkluderas i habitatet, det vill säga mosseplanet samt omgivande laggkärr och randskog som ofta finns mellan mosseplanet och laggen. Gölar, höljor, strängar, tuvor, dråg, småvatten och vattenmosaiker kan förekomma i högmossekomplexet. Torvproduktion sker, men nettotillväxten kan ha upphört genom naturlig oxidation. Mosseplanet är en ombrotrof miljö, vilket innebär att vattenförsörjningen endast sker genom direkt nederbörd. Därmed blir näringshalten och pH-värdet mycket låga, vilket gör miljön artfattig. Habitatet har en perenn vegetation som ofta domineras av ris och vitmossor. Myrens hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla, ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av myren.

I Natura 2000-området utgör naturtypen högmossar en total yta på 27,85 ha och är lokaliserad till områdets centrala och norra del. Naturtypen högmossar förekommer i tre delytor. I högmossekomplexen ingår även sex delytor med naturtypen skogsbevuxen myr, bestående av brandpåverkad mosseskog och en delyta med naturtypen öppna mossar och kärr.

För att den ingående naturtypen 7110 Högmossar ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intakta hydrologiska förhållanden och opåverkad hydrokemi.
- Endast torvoxidation orsakad av naturliga förändringar.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av Högmossar (7110) ska vara minst 27,85 ha. Myrens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Hydromorfologiska strukturer som är väl förknippade med naturtypen ska vara allmänt förekommande (exempelvis strängar, höljor och gölar). Mosseplanet ska vara öppet utan indikation på att det sker igenväxning av vass, buskar eller träd eller annan vegetation med krontäckning på 0-30 %. Omgivande laggkärr ska bibehållas intakta. Mossens randskog ska lämnas orörd för att bibehålla eller utvecklas mot naturskogskaraktär. Här ska exempelvis finnas ett skiktat trädbestånd dominerat av tall med förekomst av gamla träd och död ved i olika former. Beträffande hydrokemin ska myren vara näringsfattig utan betydande antropogen påverkan. Bottenskiktet ska domineras av vitmossor. Typiska arter som exempelvis rostvitmossa, rubinvitmossa, ullvitmossa, kallgräs, dystarr och vitag ska förekomma.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen är:

- Förändrad hydrologi exempelvis genom dikning, dikesrensning, och andra markavvattande åtgärder på och i nära anslutning till mossen påverkar både flora och fauna

negativt.

- Torvbrytning.
- Spridning av kalk, gödning och andra ämnen, vilka kan ge drastiska förändringar av vegetationens sammansättning.
- Ökat kvävenedfall kan medföra igenväxning.
- Sur nederbörd kan medföra negativ förändring i vegetation.
- Skogsbruk utgör ett hot mot myrens värden. Dels genom att avverkning av skogbevuxna myrar (exempelvis randskogen hos högmossar) förändrar myrens strukturer och funktioner och dels genom att avverkning kan leda till indirekta effekter som näringsläckage och förändrad hydrologi, exempelvis orsakade av körsador. Kantzon mellan skog och myr har utöver en hydrologisk funktion en viktig ekologisk funktion för flera av myrens arter. Om delområden med lång skoglig kontinuitet avverkas hotas arter knutna till trädskiktet samt arter som är beroende av beskuggning starkt.
- Exploatering (anläggningar etc.). Anläggning av skogsbilvägar eller leder över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin.
- Ovarsam skoteråkning och körning med fyrhjuling.
- Ett alltför hårt tryck av besökare i närheten av störningskänsliga fågelarters häckningsplatser kan komma att innebära misslyckade häckningar.

Bevarandeåtgärder

Naturtypen ska utvecklas fritt i enlighet med beslut och skötselplan för naturreservatet Brattfors Brandfält.

Bevarandetillstånd

De tre delytorna med naturtypen högmossar inventerades i fält 2008 och bedömdes då utgöra fullgod Natura-naturtyp. Också den brandpåverkade skogsbevuxna myren och naturtypen öppna mossar och kärr, som ingår i högmossekomplexen, inventerades i fält 2008 och bedömdes utgöra fullgoda Natura-naturtyper. Området är skyddat som naturreservat sedan 2001 och det finns inga kända uppgifter om några sentida förändringar som kan ha påverkat högmossekomplexen negativt. Bevarandetillståndet för naturtypen högmossar bedöms som gynnsamt.

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 5,31 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen är mycket varierad och omfattar ombrotrofa och minerotrofa, fattiga till intermediära, öppna eller glest trädbevuxna myrar med en krontäckning mindre än 30 %. De myrtyper eller myrelement som inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) och sluttande (soligena) kärr samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, mjukmattegolvs med vanligen mossrik vegetation som flyter på vatten eller lös gyttja ingår också. Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tuvbildningar. Naturtypen indelas i två undergrupper; svagt välvda mossar samt kärr och gungflyn. Myrens hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla, ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av myren. Slätter kan ha bedrivits under lång tid.

Lokalt utgör naturtypen en yta på totalt 5,31 ha och förekommer i tre delytor, i ett stråk från mitten av området till Stora tjärnen i söder. Den sydligaste delförekomsten angränsar till Stora tjärnen medan de andra två angränsar till högmossekomplexen centralt och norrut i området.

För att den ingående naturtypen 7140 öppna mossar och kärr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intakta hydrologiska förhållanden och opåverkad hydrokemi.
- Endast torvoxidation orsakad av naturliga förändringar.
- Typiska arter ska inte minska påtagligt.

Bevarandemål

Arealen av öppna mossar och kärr (7140) ska vara minst 5,31 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. De öppna mossarna och kärren kan variera mellan att vara helt öppna till att ha en krontäckning på upp till 30 %. Vegetationen ska vara karakteristisk för naturtypen och domineras av vitmossor. Hydrokemin ska inte ha betydande antropogen påverkan. Igenväxningsvegetation ska inte förekomma eller endast förekomma i begränsad utsträckning. Det ska finnas typiska arter inom följande grupper: kärlväxter (tämligen allmän) och mossor (allmän-riklig).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Skogsbruk i närområdet; avverkning av fastmarksholmar och buffertzoner förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen till myren.
- Våtdeposition av kväveföreningar med effekten att vitmossor minskar och ersätts av gräs, buskar och träd varvid vegetationens sammansättning förändras.
- Exploatering (anläggningar etc.). Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin.
- Brytning av torv.
- Spridning av kalk, aska eller gödande ämnen kan ge vegetationsförändringar i myren. Även spridning i intilliggande områden av sådana ämnen kan genom luftburen deposition eller tillrinning medföra negativa konsekvenser för naturtypen.

- Dikning och andra typer av markavvattnande åtgärder samt dämning påverkar hydrologin och hydrokemin med effekter såsom uttorkning och därmed ökad torvoxidation samt konsekvenser på igenväxningshastighet, erosion, vegetationssammansättning och torvbildning.

Bevarandeåtgärder

Naturtypen ska utvecklas fritt i enlighet med beslut och skötsel plan för Naturreservatet Brattfors Brandfält.

Bevarandetillstånd

De tre delytorna med naturtypen öppna mossar och kärr inventerades i fält 2008 och bedömdes då utgöra fullgod Natura-naturtyp. Området är skyddat som naturreservat sedan 2001 och det finns inga kända uppgifter om några sentida förändringar som kan ha påverkat naturtypen negativt. Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

9010 - Taiga

Areal: 25,14 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon till övervägande del på surare och näringsfattig mark på moräner eller glaciälviala sediment, men även skogar på basisk och näringsrik mark kan ingå. Skogen innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder, huvudsakligen brand/naturvårdsbränning, i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå om de utgör ett väsentligt värdehöjande komplement. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

I Natura 2000-området förekommer naturtypen taiga i sex delytor med en total yta om 25,14 ha. Tre större ytor är lokaliserade söder om Lilla tjärnen, som ligger centralt i området. De övriga tre ytorna är mindre och lokaliserade norr om Lilla tjärnen. Skogen utgör del av brandfältet som skapades efter branden 1992 (för närmare beskrivning se under Beskrivning av området). Trädskiktet domineras idag av ett tätt uppslag av yngre tall med visst inslag av björk, sälg och gran samt sparsam förekomst av äldre tallar som överlevde branden (varav några utvecklade brandljud). Markvegetationen domineras av ett tjockt lager med enbjörnmossa (som växt upp efter branden) och fläckvisa partier med ljung, lingon, kråkbär, mjölkört, grå- och vit renlav, fönsterlav, islandslav och bägarlav. Flera primärt och sekundärt brandgynnade skalbaggar, steklar, flugor och andra insekter som kräver öppna eller gles bevuxna successionsytor respektive döda och döende träd har också påträffats (se Beskrivning av området). Den efter branden mycket rika förekomsten av insekter på nyligen döda tallar gjorde brandfältet till en välbesökt lokal för många fåglar, speciellt hackspettar. Nattskärran, som är en typisk art för brandpåverkad och gles skog, har också påträffats rikligt de senaste åren.

För att den ingående naturtypen 9010 Taiga ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogens naturvärden ska utvecklas genom naturlig dynamik.
- Förekomst av naturliga störningar så som brand, stormfällningar, översvämningar och insektsangrepp.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av Taiga (9010) ska vara minst 25,14 ha. I Brattfors brandfält ska brand påverka skogens dynamik och struktur genom trädens föryngring, åldrande och avdöende samt

förekomst av omkullfallna träd och luckbildning. Naturlig hydrologi som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogens dynamik och struktur ska även påverkas av andra naturliga störningar så som stormfällningar, översvämningar och insektsangrepp. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Skog med högre krontäckning ska kunna utvecklas och tall ska dominera i sena successionsstadier. Det ska finnas tämligen allmänt med strukturer/substrat i form av gamla träd samt död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar. Typiska arter som gynnas av skoglig kontinuitet ska förekomma.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Avverkning i olika former som reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar hydrologi och lokalklimat i områden med denna naturtyp.
- Brist på dynamiska krafter som brand, ras och översvämning.
- Produktionshöjande åtgärder som gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Konkurrens från främmande trädslag.
- Exploatering av området i olika former.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar som kan isolera organismpopulationer.
- Betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen.
- Nedfall av kväveföreningar med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.

Bevarandeåtgärder

Brandpåverkad skog är beroende av återkommande brand för att bibehålla den karakteristiska floran och faunan. Beslut och skötselplan för naturreservatet Brattfors brandfält behöver ses över för att säkerställa en lämplig skötselregim genom återkommande naturvårdsbränning.

Bevarandetillstånd

De två minsta delytorna söder om Lilla tjärnen påverkades inte av branden 1991. Dessa två ytor tillsammans med de två minsta delytorna norr om Lilla tjärnen granskades med hjälp av ortofoto 2008 och bedömdes utgöra icke fullgod Natura-naturtyp. Den största delytan i söder och den största i norr har inventerats i fält (okänd tidpunkt) och bedömts utgöra fullgod Natura-naturtyp. Kännedom om aktuell förekomst av typiska arter saknas. Sammantaget bedöms bevarandetillståndet som icke gynnsamt. Beslut och skötselplan för Naturreservatet Brattfors brandfält bör ses över och möjligtvis revideras för att möjliggöra återkommande naturvårdsbränningar. Med återkommande bränder och reglering av möjliga hot genom beslut och skötselplan bedöms naturtypen ha goda förutsättningar att utveckla gynnsamt bevarandetillstånd på sikt.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 0,98 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen omfattar myrar (över 30 cm djupt torvtäcke) som är skogbevuxna med barr-, bland- eller lövskog. Krontäckningen ska vara minst 30 %. Samtliga tallmossar räknas till denna typ, medan de skogbevuxna kärren får ha en krontäckning på högst 70 %. Vid tätare krontäckning räknas de till sumpskog eller taiga. Vegetationen domineras av bl.a. glasbjörk, tall, gran, ris, starr och vitmossarter. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna utveckla naturskogskaraktär. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från t.ex. markavvattning och torvtäkt.

Naturtypen skogsbevuxen myr ingår till stor del i områdets högmossekomplex. Den yta som utpekats särskilt som skogsbevuxen myr, 0,98 ha, ligger väster om Lilla tjärnen, består av brandpåverkad mosseskog och omges av naturtypen öppna mossar och kärr.

För att den ingående naturtypen skogsbevuxen myr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogens naturvärden ska utvecklas genom naturlig dynamik eller genom åtgärder som efterliknar naturlig dynamik, så som naturvårdsbränning.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av skogsbevuxen myr (91D0) ska vara minst 0,98 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Olika barr- och lövträdsarter ska finnas i trädskiktet vilket ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas tämligen allmänt med strukturer/substrat i form av gamla träd och död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång myr- och skoglig kontinuitet.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Brist på dynamiska krafter såsom brand och översvämning.
- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Produktionshöjande åtgärder såsom gödsling och markberedning.
- Nedfall av kväveföreningar med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Även nedfall av giftiga ämnen

såsom metaller.

- Betestryck från klövvilt som kan påverka trädföryngringen.
- Exploatering.
- Brytning av torv.
- Tillförsel av kalk eller aska kan ge vegetationsskador (främst mossor och lavar).
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Markskador och dikning som förutom att det ger mekaniska skador även påverkar hydrologin.

Bevarandeåtgärder

Brandpåverkad skog är beroende av återkommande brand för att bibehålla den karakteristiska floran och faunan. Beslut och skötselplan för naturreservatet Brattfors brandfält behöver ses över för att säkerställa en lämplig skötselregim genom återkommande naturvårdsbränning.

Bevarandetillstånd

Naturtypen inventerades i fält 2008 och bedömdes utgöra fullgod Natura-naturtyp. Hela Natura 2000-området är skyddat som naturreservat sedan 2001. Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

Utvecklingsmark

Inom Natura 2000-området finns fyra områden med skogsmark som har klassats utgöra utvecklingsmark med målnaturtyp taiga (9010). Områdena med utvecklingsmark ligger främst i den södra hälften av Natura 2000-området och har en total areal på 10,2 hektar.

Dokumentation

Följande underlag har använts vid sammanställningen av bevarandeplanen:

- Berglind, S-Å. 2004. Area-sensitivity of the sand lizard and spider wasps in sandy pine heath forests – umbrella species for early successional biodiversity conservation? I: Angelstam, P. M fl, Targets and tools for the maintenance of forest biodiversity. Ecological Bulletins vol 51. Blackwell Sciencs.
- Hedgren, O. 2010. Vedinsekter i tallskog på brandfält i Värmland. Rapport till Länsstyrelsen i Värmlands län, manuskript.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2001. Beslut om bildande av Naturreservatet Brattfors brandfält. Beslut 2001-04-02.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerad.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-området Brattfors brandfält. Fastställd 2006-03-15.
- Naturvårdsverket. 2011. Art- och naturtypsvisa vägledningar. Naturtyperna 3160 Myrsjöar, 7110 Högmossar och 7140 Öppna mossar och kärr, www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddade-omraden/Natura-2000/ [2017-03-09].
- Naturvårdsverket. 2012. Art- och naturtypsvisa vägledningar. Naturtyperna 9010 Taiga och 91D0 Skogbevuxen myr www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddade-omraden/Natura-2000/ [2017-03-09].

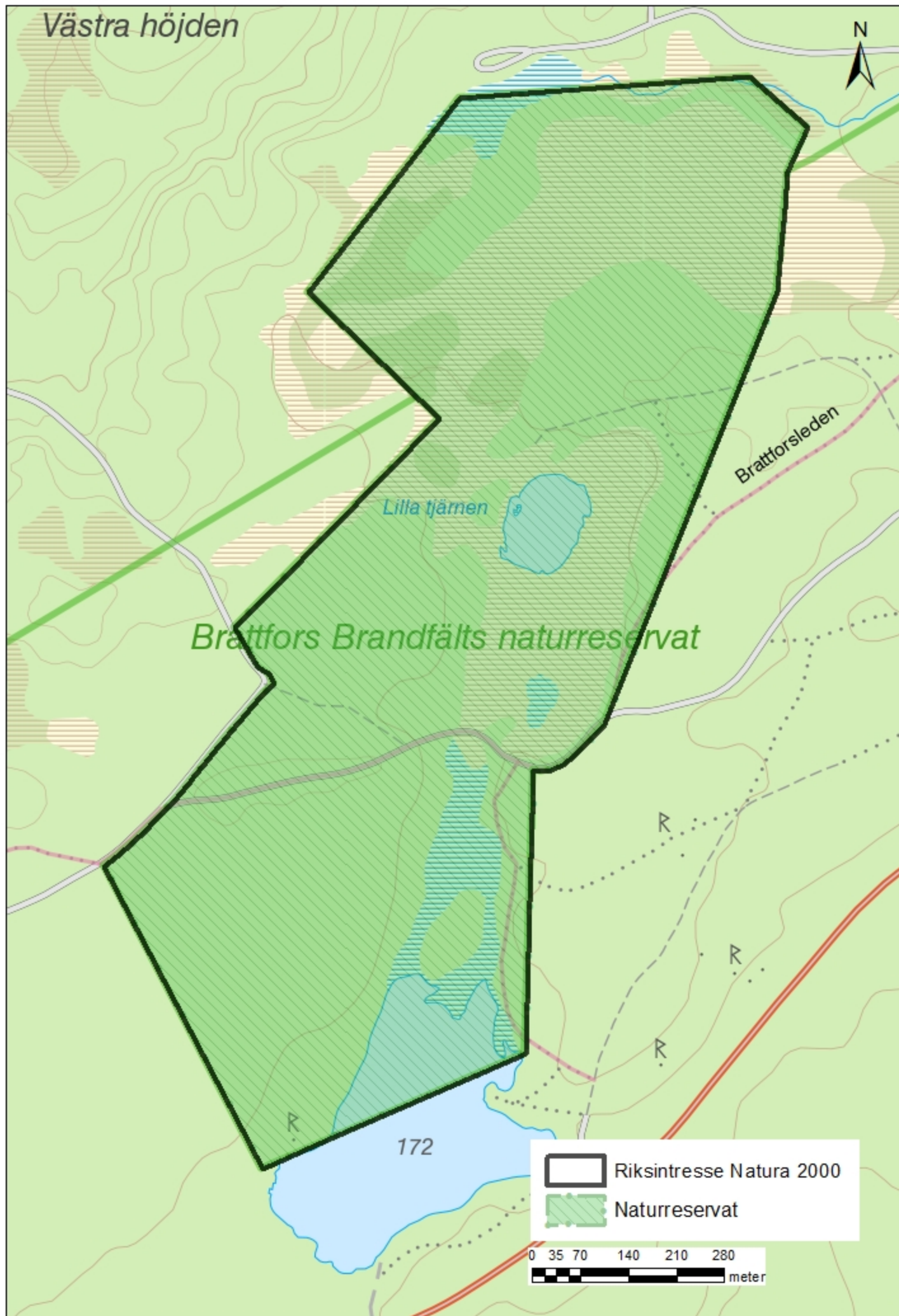
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

Bilaga 1. Översigtskarta med markering för Natura 2000-området Brattfors brandfält

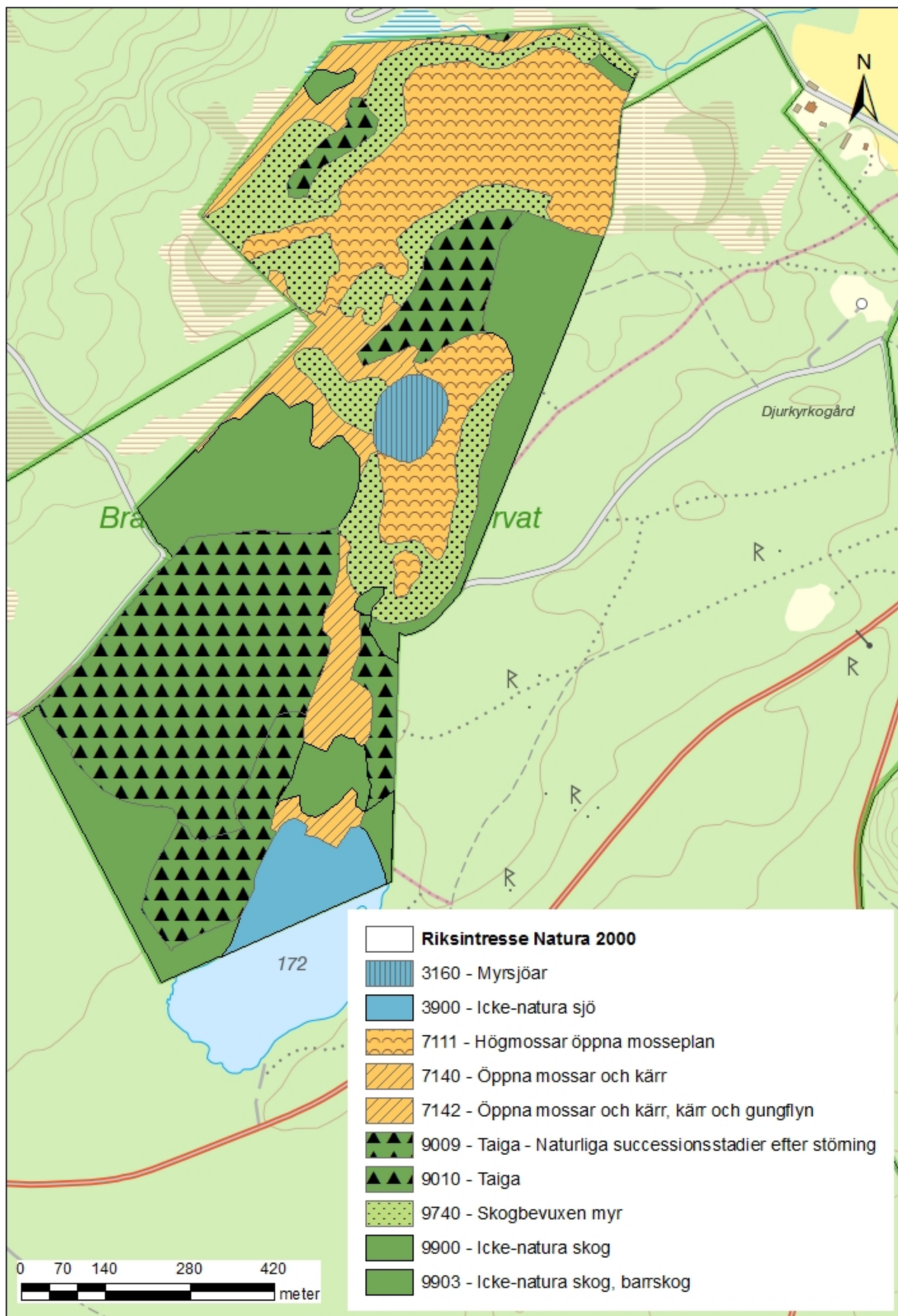

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Brattfors brandfält

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland